

ELŐFIZETÉS:
jul.-sep. . . 1 frt. 50 kr.
fél évre . . . 3 " —
A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztő-, anyagiak pedig a tulajdonosnak küldendők.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

BÁCSKA.

HIRDETÉSI DÍJ:
egy 1 hasábos petit sor 10 kr., többzörri hirdetésnél olcsóbb. Nyilttér ora 12 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr. A hirdetések VOLF JÓZSEF kereskedése, BITTERMANN NÁNDOR nyomdája és a szerkesztőnél fogadtatnak el.

Egyes szám ára **15** kr. | Megjelenik e lap minden **7., 14., 21.** és **28-án** | Egyes szám ára **15** kr.

Bács-Bodrog megye bizottságának évnegyed-es közgyűlése 1879. december hó 18 és 19-én.

Holyó hó 18-ikán az idő kedvezősége és a tárgysorozat rendkívüli fontossága folytán a megye palota nagy termében nagy számmal jöttek össze a megyei bizottsági tag urak. 9 órakor főispán úr Ő méltósága üdvözölvén a bizottmányi gyűlést azt megnyitottnak nyilvánítá.

A megye belállapotáról, a társadalmi élet legváltozatosabb ágában észlelt jelenségekről tudomást szerezhethet magának a t. c. olvasó az alább közlendő alispáni jelentésből. A gyűlés alkalmával lefolyt főbb mozzanatokról képet a következő sorok nyujtanak.

Három tárgy volt, mely a gyűlés figyelmét nagy mértékben igénybe vette és discussiót sőt polemiaát keltett, u. m. a csendőrök, a megye palota kiépítettése és Zenta ügye.

A csendőröket illetőleg Latinovich Vince és Bosnyák János urak azon óhajnak adtak kifejezést, hogy a csendőrök fedhetlen életű egyénekből vétessenek; mert csakis így lehet haszna a csendőri intézménynek, mely jelenlegi stádiumában, midőn épen a csendőrök fele a börtönben ül, nem hasznára, de ártalmára van a vagyonbiztonságnak.

A megye palotának kiépítettése hosszas tárgyalás alá vétetett, mire főispán úr Ő méltósága jelenti, hogy lépéseket tett a Ministeriumnál az iránt, vajjon célszerűnek tartja-e a megye palota kiépítettését? A Ministerium oly föltétel alatt egyezett be a kiépítettésbe, ha a főispán, alispán, főjegyző és főügyész az adminisztráció könnyítése végett a megye palotájában fognak lakni.

E tárgyalásban előfordult érdekes intermezzo után többen főleg Vujevich Zakár úr szólaltak föl az állandó választmány határozata ellen, mely szerint a kiépítést illetőleg Pártos Gyula úr legyen a vállalkozó, művezető és felügyelő egy személyben; az szerinte annyi volna, mint vádlott, vádló és bíró egy személyben; azonban Mihelics János megyei ügyész érvelése folytán az állandó választmány határozata fogadtatott el.

Zenta városának ügye huzamosabb időig foglalkoztatta a bizottsági gyűlést. Zenta rendezett tanácsú városának több lakói azon kérelemmel járultak a megyéhez, hogy a város nagy községgé alakíttassék át. Az állandó választmány ezen kérelemnek helyt adott.

Ezen határozat ellen kelt ki Zenta városának küldötte Szabó László úr. Jól átgondolt, talpraesett beszédében a megyét azon kötelessége teljesítésére hívta föl, mely szerint a rendezett tanácsú városokat jólétökben elő kell mozdítania és nem az elé akadályokat gördíteni. Szerinte a megye bizotts. gyűlésének nincs joga a kérelmezők kérvényét tárgyalás alá venni, mert a törvény világosan mondja, hogy a rendezett tanácsú városok csakis szellemi vagy physikai erő hiányában folyamosodhatnak a megye segélyéhez.

Ámde Zenta városának van járásbirósága, vannak számos tan- és pénzüntézetei, van kereskedelme, ipara; van állandó hídjá és rakpartja, van olyan gőzfürdője, minővel a megye központja sem bír. Egy ily várost nagyközséggé átalakítani bűn volna, annyival is inkább, mert Zenta 20 ezer lelket számlál és nagy adót fizet. Végül felszólítá a bizottságot, hogy a kérvényezők egyszerűen utasíttassanak el. Szabó pártját Mikossevits úr fogta. A bizotts. gyűlés az állandó választmány határozatát fogadta el.

➡ Mai számunkhoz egy fél iv melléklet van csatolva. ➡

Számos administratív ügyek elintézése után következett 5 közigazgatási bizottsági tag megválasztása. Megválasztottak: Dr. Alföldy Gedeon, Debelyacski Izidor, Jankovics Aurel, Kráhl Adolf, br. Rudics József. Ezután a gyűlés bezárott.

Másnap, f. hó 19-én több ügy került tárgyalás alá, nevezetesen a kúlai műútra vonatkozólag Roheim vállalkozónak kérvénye, mely a gazdasági osztályhoz utasított.

Ezek voltak a nevezetesebb mozzanatok a gyűlés lefolyása alatt. A megye állapotának ismertetésül szolgáljon a következő alispáni jelentés:

Méltóságos Főispán úr!
Tekintetes megyei közgyűlés!

A megyei közállapotokról és ez évnegyedben tett fontosabb intézkedésekről szóló tiszti jelentésemet van szerencsém egész tisztelettel következőkben előterjeszteni.

Ugy a központi valamint a járási tisztviselők tevékenysége az elmúlt évnegyedben teljesen kielégítő volt. Habár a közigazgatási ügyek ugy a központban mint a járásokban napról-napra szaporodnak a közigazgatás menetében hátramaradást tapasztalni nem lehet és örvendetes tényül kell felemlítenem, hogy a járási főtisztviselő urak, — kiknek működése felől már egy párszor kénytelen voltam nem kedvezőleg nyilatkozni, mindinkább felfogják hivatásukat és kötelességüknek iparkodnak megfelelni.

A múlt évnegyedben három szolgabírói hivatalt ugymint: a kulait, topolyait és szivacit vizsgáltam meg, és mindháromnál az ott tapasztalt renddel teljesen meg vagyok elégedve.

A megyei pénztárakat törvényes kötelmemhez képest, havonként megvizsgálván, azokat teljes rendben találtam.

A tek. m. közgyűlés határozatához képest a közmunka-váltásági díjak november hó végéig befizetendők lévén, a járási főtisztviselő urakat azok erélyes behajtására ismételve figyelmeztettem, és örömmel jelenthetem, hogy azok ez irányban, kivéve Zenta város tanácsát, díszes buzgalmat fejtettek ki; minek bizonyosságául szolgál, hogy az egész megyéből e címen befolyandó 171934 frt 89 krból ezideig befolyt 158935 frt 98 kr., és így még a hátralék csak is 12998 frt 91 krt tesz ki, ha azonban ebből a Zenta városánál még hátralékban lévő 4845 frt 78 krt levonjuk, kitűnik, hogy a megye többi részeire ezen hátralékból csak is 8153 frt 16 kr esik, mi összehasonlítva a beszédett nagy összeggel felette örvendetes eredménynek mondható.

Zenta városának közmunka-váltásági tartozása ösz-

szesen 8609 frt 78 krt tesz ki, és ebből ismételt sürgetésem dacára eddig csak is 3764 frt terjesztett be hozzám, és így még most is 4845 frt 78 kr hátralékban van. Ezen hátralék beszédése iránt saját hatáskörömben a közgyűlés után azonnal a legerélyesebben intézkedendek; mindazonáltal kérem a t. m. közgyűlést, hogy Zenta város tanácsának ezen hanyagsága felett rosszalását kifejezni és azt törvényes kötelmeinek pontos teljesítésére utasítani kegyeskedjék.

Mint már a szeptember hóban tartott közgyűlés alkalmával szerencsém volt jelenteni: a kis-sztapár-ujvidéki, és baja-bezdáni csatornák mentén levő községeket felhívtam, hogy a csatorna által okozott kárikra vonatkozó panaszait hozzám nyújtsák be. Ezen panaszok beérkezvén, azokat Gr. Szapáry István kormánybiztos urhoz áttettem. Erre ő ezen panaszok megvizsgálására november hó 5-ét és következő napjait tűzte ki. Hogy én a panaszokról magamnak alapos információkat szerezzek, ezen határidőt megelőzőleg a Kula közelébeni községek képviselőit Kulára, a Futtak közelébeni községeket pedig Futtakra tanácskozmányra összehívtam, ezen tanácskozmánynak a baja-bezdáni tápcsatorna mentén lévő községekkel leendő megtartásával pedig Késmárky B. szbíró urat biztam meg.

A kitűzött napon nevezett kormánybiztos úrral Piroson találkozáván, onnan egész Bajáig mindkét csatorna mentét beutaztuk. Minden egyes panaszos körülményt részben magam adtam elő, részben az illető községek képviselői által előadtam, azoknak tüzetes megvizsgálását követeltem, szóval mindent elkövettem, hogy az előadott panaszok alaposágáról nevezett kormánybiztos urat minél jobban meggyőzzem; sajnosan kell azonban azon meggyőződésnek kifejezést adni, hogy én nevezett kormánybiztos úrnak érintett működésétől, az oly nagy mértékben sújtott községek panaszainak orvoslását nem reményelem, és pedig azért nem, mert a tárgyalás alkalmával nevezett kormánybiztos úr által több ízben nyilvánított véleményekből és adott nyilatkozatokból azt következtetem, hogy az általa a kormányhoz fölterjesztendő véleményes jelentés a községek panaszait részben alaptalanoknak, részben olyanoknak fogja feltüntetni, melyeknek nem a csatorna társulat az okozója.

A közbiztonsági állapotra vonatkozólag a legközelebbi múlt közgyűlésen aggályomat jelentettem ki, és egyúttal felemlítém, hogy mindent el fogok követetni, a mi a jelenlegi viszonyok között a közbiztonság fenntartására nézve tehető.

Október hó 15-én 13781. sz. a. egy körrendeletet intéztem az összes járási tisztviselőkhöz, és azokat, illetve általuk a közbiztonsági közegeket a legmegfelelőbb működésre hívtam fel, és egyúttal utasítottam őket, hogy a közbiztonság állapotáról hozzám félhavonként jelentést tegyenek.

Örömmel jelenthetem, hogy aggodalmam nem va-

lósult, — mert a közbiztonsági állapot eddig még nem mondható kedvezőtlennek.

Egy rablógyilkossági eseten kívül valamely jelentékenyebb bűntény nem fordult elő.

A megyei lakosság megélhetési viszonyairól is a járási tisztviselők által havonként adatok jelentést, és jelenthetem, hogy e megyében azok mindenhol kedvezők, és a lakosság élelmezése azon ideig, még a kereset ideje bekövetkezik, általában biztosítottnak tekinthető, és így a megyében inségtől tartani nem lehet.

A közegészségi állapotra nézve vagyok bátor a következőket felemlíteni:

Közegészségügyi állapot a lefolyt évnegyedben.

A roncsoló toroklob Csantavér községében nagyobb mérvben uralgott. 30 megbetegült egyén közül 17 elhalt; Bajmok községben szelidebb lefolyású volt, miután csak 4 gyermek esett áldozatul; Béregyháza, Csónopla, Rigyicza és Topolya községekben szórványosan mutatkozott s a megbetegült gyermekek mind felgyógyultak; a vörheny Feketehegy községében nagyobb mérvben uralgott és 16 gyermek halt el, — ellenben Szeghegy és Almás községekben csak is szórványosan mutatkozott.

Madaras községében a kanyaró és szamar hurut oly nagy mértékben lépett fel, hogy az iskolákat a járvány tartamára bezárni kellett.

Végre Pacsér községében a takáros köthártyalob mutatkozott kisebb mértékben.

Ezúttal vagyok bátor a t. megyei bizottságnak tiszteletteljesen becses tudomására hozni, hogy mindannyi községekben az előirt óv- és gyógyintézkedések a járványos és ragályos betegségek tovább terjedésének meggátlása céljából rögtön a legnagyobb erélyvel foganatosítva lettek.

Végre jelentem, hogy a hasznos házi állatok között e megye területén valamely járványos kórok nem mutatkoztak.

A Horvátországban uralgó keleti marhavész miatt a szoros határozat elrendeltetvén, az a legnagyobb szigorral foganatosított; minthogy azonban mind e mellett csempészetek még is fordultak elő, szükségesnek láttam a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumot felkérni, hogy a határozat fentartására katonai őrséget kirendelni méltóztassék, mely felterjesztésekre azonban ezideig intézkedés nem tétetett.

A bács-bodrogi gazdasági egylet közgyűlése f. hó 18-án a megyepalota nagytermében.

A bács-bodrogi gazdasági egylet végre valahára oly hosszas vajúdas után megszületett. A f. hó 18-iki imposans közgyűlés, melyen körülbelül százan vettek részt, örvendetes tanúsága volt annak, hogy Bács-Bodrog megye közönsége az egylet iránt melegen érdeklődik s hogy most vetvén meg csak tulajdonképen

annak alapját, azon az egylet felvirágzása épületének létrehozásához lelkesedéssel és tetterővel bír.

A gyűlést d. u. 4 órakor *Gromon Desső* ő méltósága egyleti elnök nyitotta meg. Megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy midőn a tavali decemberi közgyűlés őt az egylet elnökévé választotta meg, ezen választást csakis azért fogadta el, mert tudta, hogy mellette oly egyének állnak, nevezetesen oly alelnök, a ki fáradhatlan buzgalommal működik az egylet érdekeinek előmozdításán, s ki azt tette meg, a mit Magyarországban egy gazdasági egyleti alelnök sem tenne meg. (Élénk éljenzés.) Ugyanazért a közgyűlés iránta hálára van kötelezve.

Azon reménynek adott továbbá kifejezést, hogy „viribus unitis“ az egylet célt fog érni. Ugy hiszi, hogy mindenki meg van arról győződve, miszerint a mai viszonyok között, midőn a közadó oly magas fokra hágott, csakis a gazdaság okszerű fejlesztése képes főleg Magyarországot mint tisztán agrar államot fentartani.

A gazdaság helyes kezelésének nagy befolyását illetőleg kimagasló példa gyanánt áll Angolország és Franciaország, a mely dacára a 70. és 71-iki háborúnak és az óriási hadisarcnak, manap gazdagabb, mint Németország. Ha a régi felfogás szerint azt hisszük, hogy Magyarország kiszámíthatlan kincseket rejt magában s ezen hitben mit sem teszünk, akkor nem jutunk célhoz. Nekünk tennünk kell. Tennünk kell pedig mint gazdasági egylet úgy, hogy a nagy közönséget megtanítsuk arra, mikép kell a mai viszonyokhoz képest a gazdaságot helyesen kezelni. (E szavak mondásakor veszi kézhez ő méltósága a közmunka és kereskedelmi miniszter ő nagyméltósága levelét, melyben az adai gazdasági iskola tovább fejlesztését a bács-bodrogi megyei gazdasági egyletre bizza.)

Azon erős hitben, hogy az egylet virágozni fog, most mint az egyletre nézve új aera hajnalán, a legmelegebben üdvözli a közgyűlést és azt megnyitottnak nyilvánítja.

Ezután felolvastatik a múlt évi decemberi közgyűlés jegyzőkönyve s hitelesítettik.

Vojnich Jakab alelnök a jegyzőkönyvben foglaltakra nézve észrevételeket tesz. T. i. mint a jegyzőkönyvből kitűnik a múlt évi decemberi közgyűlésen Karakassevits és Rác György urak indítványának elfogadása után Rác Vilmos titkár úrnak a titkári fizetés kiadandó lett volna. Miután azonban a jegyzőkönyv mindeddig nem hitelesített, következőleg okmány erejével nem bír, a fizetés mindeddig nem volt kiutalványozható. A titkár 1877. apr. 3-án három évre lett megválasztva, fizetése pedig ezer forintban és 150 frt lakbérben lett megállapítva. Kéri a közgyűlést, hogy Rác Vilmos titkárt azon időre, melyben fizetést nem kapott, méltányos kárpótlásban részesítse.

Vujerich Z. tavali a decemberi hetes közgyűlést nem tartotta elégségesnek a határozat hozatalra; akkor

a titkári fizetés kiutalványozására nézve is indítványok tétettek; jelenleg ismét szőnyegre hozatott a dolog, de szerinte ez nem a közgyűlés elé tartozik, hanem a választmány elé. Az alapszabályok 22. §-a ugyanis így hangzik: „Az egyleti titkár és pénztárnok választása valamint évi járulékaik kiszabása alkalmával tiz választmányi tag jelenléte szükséges.”

Bartal J. pártolja Vujevichet és hivatkozva az alapszabályok 23-ik §-ra indítványozza, hogy ha eddig nem volt, úgy a mostan alakítandó választmányra kell a titkári járulék meghatározását bízni. Ezen tárgytól eltérve egy másik indítvánnyal lép föl. Miután az alapszabályokban nincs említés téve a jegyzőkönyv hitelesítésének módozatairól s miután igen visszás helyzet az, hogy a jegyzőkönyv csak egy év múlva hitelesíttessék, mint ez most történt, mert először a legjobb emlékező tehetségű sem képes mindenre pontosan visszaemlékezni, másodszor pedig a közgyűlésen hozott határozatok egy évig nem foganatosíthatók: indítványozza, hogy ezentúl az elnök a közgyűlés tagjai közül szemeljen ki négy vagy ötöt, kik a jegyzőkönyvet legközelebb hitelesítsék. Az indítvány elfogadtatik.

Széchenyi Jenő nem lát különbséget Vojnich J. és Vujevich Z. indítványa között, helyén valónak tartja, hogy a dolog fölött most a közgyűlés határozzon.

Vojnich J. tévedést lát Bartal és Vujevich indítványában, azért felvilágosítja őket, hogy két dologról van szó. Először a tavali decemberi közgyűlésen határozatilag kimondatott, hogy az elnökség intézkedjék a titkári fizetés kiutalványozása iránt, miután azonban a jegyzőkönyv nem hitelesített, az elnökség nem intézkedhetett; másodszor Rác Vilmos titkár őt felkérte, hogy fizetése tekintetében az egyesületnél közbenjárjon.

Sándor Béla nem helyesli Vujevich indítványát, mert a jelen esetben nem fizetésről van szó, hanem remunerációról; a remuneráció meghatározása pedig a közgyűlés elé tartozik.

Bass Simon mondja, hogy Csantavéren kilencen iratkoztak a gazdasági egyletbe; azt hitte hogy más helyeken tizszer annyian fognak beiratkozni. (Beszédje alatt általános volt a zaj, mire befejezi beszédét e szavakkal: „Mondanék többet, de nem hallgatnak rám.”)

Csupor Gyula illetékesnek tartja a közgyűlést arra, hogy a honorarium mennyiségét meghatározza. — Miután Rác Vilmos tényleg mint titkár működött, indítványozza, hogy számára 1878 ik évre 500 frt díj szavaztassék meg.

Vujevich Zakárt nem győzték meg a felszólalások arról, hogy az eljárást e tekintetben ne kellene az alapszabályokra alapítani. De már azon oknál fogva sem határozhat a közgyűlés, mert nincs azon helyzetben, hogy a titkár működéséről meggyőződést szerezhetne magának; ezt csakis a választmány teheti, enél fogva fentartja indítványát.

(Folytatása következik.)

Zombor, 1879. december 21-én

Lapunk mult számában közöltük azon emlékiratot melyet f. hó december 6-ikán a budapest-zimonyi vasút Szabadkán keresztül menő iránya érdekében nyújtott át a Nagyméltóságú m. kir. közmunka és közlekedési Minister úrnak Szabadka sz. kir. városa és egyéb nagy községek és községek küldöttsége.

Ezen emlékiratban foglalt hamis adatok megcáfolása céljából alább egész terjedelmében közöljük azon emlékiratot, — és lapunk mai számához csatolt **mellékletében** azon függelékét — melyet a budapest-zimonyi vasút balparti dunamelléki iránya által érdekelt sz. kir. városok, községek és nagybirtokosságok tudományos, ipar-, kereskedelmi- s egyéb társulatok és intézetek küldöttsége nyújtott be 1879. november hó 9-én a Nagymélt. m. kir. közmunka és közlekedésügyi Minister úrnak.

Ezen emlékiratot, mely magasabb europai szempontból fogja fel a budapest-zimonyi vasutat, s mely mint a függelékben látható, részletes és biztos kimutatást közöl a dunamelléki községek lakosságáról, területéről és különféle nemű adóiról, ajánljuk megfontolás végett a t. c. közönség figyelmébe.

Emlékirat.

Nagyméltóságú m. kir. közmunka és közlekedésügyi
Miniszter Úr!

Kegyelmes Urunk!

A budapest-zimonyi vasút-vonalnak a Duna balpartján óhajtott kiépítése által érdekelt alólírott szab. kir. városok, községek és birtokosok a vonal irányára vonatkozó jelen alázatos kérelmünk előterjesztése iránt azon erős meggyőződésben vagyunk: miszerint, — a mennyiben ezen érdekeltségre vonatkozó hiteles adatokkal vidékünk gazdasági, ipar- és kereskedelmi viszonyairól világos képet előállítani iparkodunk, — ez által nem saját vidékünk, hanem a létesítendő vasút és így az állam érdeke irányában kötelezettséget is rovunk le.

Ezen meggyőződésünk indokolja jelen alázatos felterjesztésünket.

Mert míg egyrészt a magas kormány eddigi tényeiből tudjuk, hogy országos célok valószínűsítésénél egyes vidékek — bármennyire pártfogolt — érdekei, ha csak az államéval nem azonosak, figyelembe nem vétetnek: másrészt ezen országos, sőt nemzetközi érdekű vasútvonalnál a részleges érdekek előtérbe tolását az ügyre magára is károsnak tartanók.

De mindennek dacára figyelmen kívül nem hagyhattuk, hogy az állammal egyáltalán nem áll ellentétben, ha azok célszerű valószínűsítésével saját — bár vidéki — érdekeink is előmozdítatnak.

Ezeket tartottuk szem előtt, midőn az alább elő-

adandókkal beigazolván tudjuk, hogy a Budapesttől-Zimonyig kiépítendő mozdonyvasút dunamenti (kalocsabaja-zombor-ujvidéki) vonala, jóllehet 27 mértfölddel (20,5 kilométerrel) hosszabb az egyenes vonalnál, mégis előnyösebb az államra nézve

1. a nemzetközi forgalom;
2. a vasútvonal jövedelmezősége tekintetéből;
3. hadászati szempontból.

1. A budapest-zimonyi vasút által létesítendő saloniki-hamburgi összeköttetés az északi és földközi tenger közötti eddigi legrövidebb vasútvonalaknál annyira rövidebb, hogy azon 20,5 kilométernyi különbséget, mennyivel a dunamenti vonal a szabadkai vonalnál hosszabb, a versenyképesség tekintetéből figyelembe nem jöhet.

Mert ezen új nemzetközi összeköttetés, — ha a budapest-zimonyi szakasz a Duna balpartjának dunamelléki részén vezetetik is, az A. alatt hódolatteljes tisztelettel csatolt vázlat és kiszámítás szerint Budapest-Oderbergen át Hamburgig 2158₄ kilométert Budapest-Bécsen át Hamburgig 2047₄ kilométert tesz.

Míg az eddigi legrövidebb vagyis a brindisi-hamburgi vonal Bécs és

Berlinen át	2552 ₈ kilométert a
Brenneren át München és Hannover felé	2186 ₈ kilométert tett.

Ezen összeköttetés tehát Budapest-Bécsen át a brindisi-bécs-berlininél 504₈ kmterrel, a brindisi-münchen-hannoverinél 139₈ kmterrel rövidebb.

Ehhez járul, hogy úgy a Semmering, mint a Brenneren át eszközölt összeköttetés lejtmerési viszonyai s e két hegyi pálya rendkívüli emelkedései az azokon való forgalmat ha nem hátráltatják, de legalább is tetemesen nehézkessé teszik, mely eset a saloniki-hamburgi vonalnál elő nem fordul, s így ezen összeköttetés, ha a Duna balpartjának mentén — az egyenes iránynál 20 kilométerrel hosszabb vonalon át — építetik is ki, nemesak a tengerek közötti legrövidebb, de lejtmerési viszonyainál fogva is erőkihasználási tekintetből legolcsóbb összeköttetés marad.

A budapest-zimonyi pályavonal emez igazolt rövidegsége mellett határozottan előnyösebb a nemzetközi forgalomra nézve a dunamenti vonal azon okból, mert ez által a pálya a Duna — mint legelső forgalmi tényezővel — úgyszólván folytonos összeköttetésbe jut, — a dunai forgalmat elősegíti, és szükség esetén pótolja.

Pedig tagadhatlan, hogy dunai kereskedésünkkel, ha azt minél inkább kifejlesztjük, az összes kelet és nyugat közti forgalom közvetítésére vagyunk hivatva.

Tehát az által, ha a budapest-zimonyi vonalrész a Dunával azon kilenczven mértföldön, melyen jelenben csak két távoleső helyen bir egyenes vasúti csatlakozással, folytonos kapcsolatba hozzuk: a dunai kereskedés biztosításán kívül azon — közlekedési háló-

zatukat már tökéletesebben kifejtett — államok példáját követjük, melyek hajózható folyóik mindkét partjamentében vasútaikat már régóta kiépítették.

Előnyösebb továbbá ezen vonal a nemzetközi forgalomra nézve annak tekintetéből is, mert a mellett, hogy egyáltalán semmi emelkedéssel nem birand, sem áthidalásokat, sem pedig bevágásokat nem igényel.

Míg a szabadkai irányban a Szabadkától úgyszólván Budapestig mindenütt futóhomokból képződött hullámos területen folytonos bevágások lesznek létesítendőek, melyek azonfelül a nagyobb hófúvások, a földcsuszamlások és a pályatestet tetemesen megrongáló homokfúvatagok tekintetéből is különösen figyelembe veendőek.

Mindezekből kitetszik, hogy a dunamenti vonal a Saloniki-Hamburgi összeköttetés versenyképességét a pályahossz tekintetéből egyáltalán le nem rontván, a dunai forgalommal való összeköttetése, és előnyös lejtmerési viszonyai és biztonsága tekintetéből a nemzetközi forgalomra legelőnyösebb.

2. De előnyösebb ezen vonal az államra a vasút jövedelmezősége tekintetéből is.

A dunamelléki vonal ugyanis mind a személyforgalom, mind az áruforgalom tekintetéből a szabadkai iránynál hasonlíthatlanul nagyobb előnyöket nyújt.

Mert míg a dunamelléki vonal a vasút által Soroksártól Karlóczáig érdekelt 77 nagy községben a B. alatt tiszteletteljesen mellékelt részletes kimutatáshoz képest 848498^{46%}/_{16,0} hold gazdaságilag értékesen művelhető területen 332404 lakost számlál — és így 84,8 □ mértföldet véve négyszögmértföldenkint 3920 lakossal bir: a Szabadka felé irányuló vonal — a mellett, hogy az irányába eső 18 község közül közvetlenül alig néhányat érint, — csupán 159027, tehát négyszögmértföldenkint 1875 lakossal bir.

Míg tehát a Duna mellett Zombor felé vezető vonalon az ország átlagos népességét (2660) tekintve mértföldenkint 1260 léleknyi a többlet: addig a szabadkai irányban az ország átlagos népességével (2660) szemben 785 léleknyi hiány mutatkozik.

Mely lakossági viszonyoknál fogva a Zombor felé irányuló vonal négyszögmértföldenkint 2045 lélekkel népesebb a szabadkai vonalnál. — A népességi arány tehát úgy áll mint 1: 2,1, vagyis a dunamenti népesség több mint kétszer nagyobb a szabadkai irány népességénél.

És ezen arány igen is figyelembe veendő legkivált a szabadkai irány megválasztásánál; mert azon irány rendkívüli mérvben gyér népességének alapja nem a közlekedési tényezők hiányában, hanem a semmi módon meg nem változtatható helyi viszonyokban keresendő.

A szabadkai irány legnagyobb részének talaja ugyanis sivar futóhomok, melynek jó része még legelőnek sem alkalmas.

E terület — melynek hátrányait a homokkötési miveletek megszüntethetik ugyan — bármily gazdálkodási rendszer mellett is minőségében meg nem változhatnak.

És ezen okból fel sem tehető, hogy a népesség száma belterjes gazdálkodási rendszer feltétele nélkül — a vasút kiépítése dacára is — annyira növekedjék, hogy az ipar és kereskedelemhez mulhatlanul szükséges kellő sűrűséget elérje.

Már pedig gyér népességnél ipar és kereskedelem hiánya mellett számba vehető személyforgalom egyáltalán nem remélhető.

Ellenben a dunamenti vonal sűrű népessége mellett már eddig is kifejllett belterjes gazdasági viszonyai kereskedelme és ipara a kiépítendő vasútvonalnak — a nemzetközi forgalomra szánt árukon kívül is — elegendő forgalmi anyagot nyújt, és miután az itt építendő vonal nem csupán a nemzetközi forgalomnak szánt áruk szállítására lesz utalva, úgy pályaföntartási, mint egyéb üzemben tartási kiadásait a helyi forgalommal bőven fődözni, a transitó-árszabályt tetemesen mérsékelni fogja; és így sokkal nagyobb sikerrel versenyezhet, mint a szabadkai vonal, melyben a transito-forgalomnak kellene az egész vonal üzemben tartási költségeit fedezni.

A felhozottak, különösen pedig a dunamelléki vonal termelő képességének, kereskedelmi és ipar viszonyainak kitüntetésére álljanak itt a C. alatt csatolt hiteles kimutatásból vett adatok.

Továbbá a dunamenti vasút által érdekelt ezen 84·8 □ mértföldnyi területen, tehát az ország területének $\frac{1}{6}$, részén lakó polgárságunk 1879. évben földadóban 1326189 frt 16 krt fizetett, tehát az ország összes földadójául 1879. évre felvett összegnek $\frac{1}{3}$ részét, és így épen kétszeresét annak, ami az országban átlagosan fizetetik.

Ez kétségtelen bizonyítéka, miszerint a mezőgazdaság e vonalon kiváló eredménnyel üzetik.

Kereseti adókban ezen érdekelttség a folyó évre 436207 frt 80 $\frac{1}{2}$ krral van megróva, mely összeg mai adózási rendszerünk mellett 4 millió 362078 frt 50 kr hivatalosan kinyomozott tiszta jövedelemnek felel meg.

Már pedig e tiszta jövedelem egészséges ipar és kereskedelmi viszonyok között az e téren való összes forgalomnak legföllebb 10%-át teheti; és így az ipar és kereskedelmi forgalom az adó alapból kiindulva 43 millió 620785 frt értéket képvisel.

S míg ekként a kereseti adók összegéből az évi forgalom nagyságára vonhatni következtetést, addig az érdekelttségünk által házosztály és házbéradóknak fizetett 183905 frt 42 $\frac{1}{2}$ kr. a kimutatásban terméketlenül kitüntetett területekbe tett nagymérvű beruházásokra vall.

Összevéve érdekelttségünk által fizetett egyenes adókat, a dunamenti vonal lakossága összesen 2 millió 027332 frt 19 $\frac{1}{2}$ krt — és e szerint egyénenként

6 frt 10 kr állami adót fizet, tehát az országban átlag fizetett (4 frt 60 kr) állami adókkal szemben egyénenként 1 frt 50 krral többet.

A termelési viszonyokat illetőleg a gabnatermelés átlagos évi mennyisége s szántóföldek termőképességének figyelembe vételével 3 millió 300000 hectoliterre, az erdő termények fél millió köbméterre, s a bortermés átlag 200000 hectoliterre rúg, bele nem értvén ez összegekbe a Dunamellék által nagy mennyiségben előállított kerti veteményeket, — továbbá a pestmegyei Sárköz elismert lentermelését, valamint Bácsmegyének vonalunk által érintendő része kiváló kendertermelését, melyek pedig kedvező viszonyok és ipari haladásunk esetén nevezetes helyet elfoglaló iparágak szolgálhatnak alapul.

Mindezen adatok, melyekbe csakis a közbeeső területek adatai foglaltatnak és melyek így csakis a helyi forgalomra vonatkoznak, a dunamenti pályának minden egyéb irány fölötti jövedelmezőségét fényesen kitüntetik.

Ezen okból dacára annak, hogy — míg magunk a közlekedési eszközöket tetemes közmunkánk mellett az év legnagyobb részében teljesen nélkülözzük — az állam által épített más vidékbéli vasutak költségeihez szokatlan arányban járulunk: bátran tartózkodhatunk attól, hogy méltányossági tekintetekre hivatkozzunk. Mert, ha sem ezek, sem az osztrák állampályának a szabadkai vonalhoz való közelsége, sem a bácsmegyei kiterjedt állambirtokok érdeke a budapest-zimonyi vasútnak a Duna mellett való kiépítésére elégséges érvül nem tekintetnek is: mindezek fölött a szabadkai vonalal szemben ezen dunamenti irány területi, népességi és gazdasági viszonyai elég biztosíték arra nézve, hogy az itt építendő vasút az üzleti költségeket nemcsak fődözni, hanem a befektetett tőkét is előnyösen kamatoztatni fogja. Sőt az állami kamatbiztosítást ez idő szerint oly nagy mérvben igénybe vevő báttaszékdombóvári vasútra nézve is a bajai csatlakozás könnyebb volta tekintetéből minden esetben kedvező hatással leend.

És ekként ezen — bár némileg hosszabb, azonban életképes pálya nemesak a vasút jövedelmezőségére, de a nemzetközi forgalomra nézve is — a mennyiben ennek árszabályait tetemesen mérsékelheti, — legelőnyösebb.

3. A dunamenti irány mellett harcol a hadászati szempont is.

Mert a Duna mint védelmi vonalat nemesak a főváros, hanem az ország minden — hadászati tekintetből figyelemre méltó — pontjával szerves összeköttetésbe nozza.

A tömegesebb — dél felé irányuló — csapat-szállításokat könnyíti; szóval helyreállítja azon összefüggést, mely ma a Duna és a vasutak között alig létezik.

De a dunamelléki pálya által nemesak a Duna alakittatik mindenkor megközelíthető védelmi vonallá, hanem a mai hadászati rendszer mellett kiváló had-

műveleti támpontot nyújtó erősségünk Péterváradnak is eddigi izolált helyzete megszüntettetik.

Pedig ez kelet felé újabban előretolt positióink érdekében mulhatlanul kívánatosnak látszik, valamint az sem szenved kétséget, hogy a Duna balpartján eddig egyáltalán nélkülözött közlekedési tényezők hiányát egy az alduna felé működő hadsereg legkivált tél idején súlyosan tapasztalhatná.

Mindezeknél fogva a dunamenti pálya előnyei bő kárpoztást nyújtanak azon 20 kilométerért, melylyel a szabadkai irány rövidebb.

Hogy a nemzetközi forgalomra, jövedelmezőségére és hadászati jelentőségére nézve mily nagy szerepet foglal el — kimutattuk.

De ha ez részünkről nem történt volna is, ismer-
vén Nagyméltóságú Miniszter Úr és a magas Kor-
mánynak az államecélok valószínűsítése körüli — mindenkor
körültekintő — eljárását, bizton hisszük, hogy a buda-
pest-zimonyi csatlakozás kivételénél a du-
nabalparti dunamelléki pályának összeha-
sonlíthatlanul nagyobb előnyöket nyújtó
vonala leendő kijelölve.

S ha ezen tudat dacára jelen alázatos előterjesz-
tésünkkel Nagyméltóságod elé járultunk, szolgáljon
igazolásunkra, hogy kérvényezésünk indokolásánál sa-
ját helyi érdekeinket előtérbe nem állítva, csak azokra
terjeszkedtünk, mik a nemzetközi forgalom, az állam
és a létesítendő vasút tekintetéből figyelmet érdemelnek.

Mi minden — anyagi állapotainkkal bármenny-
nyire összeforrott — érdekeinket, az államéival össze-
egyeztetni, — szükség esetén — ezeknek alávetni tud-
juk; ezen esetben pedig azok előmozdítását a duna-
menti pálya kiépítése által az állam érdekeinek való-
sításától reméljük.

Kérjük ennél fogva Nagyméltóságodat, miszerint
jelen felterjesztésünket a budapest-zimonyi vasút iránya
megállapításánál kegyes figyelmére méltatni, minket
pedig további magas jóindulatában megtartani méltóz-
tassék.

Kik is kitünő tisztelettel öröklünk
Budapestben, 1879. november hó 9-én

Nagyméltóságodnak

alázatos szolgái
Dr. Haynald Lajos
bíbornok-érsek a küldöttség elnöke.

GAJÁRY ÖDÖN
küldöttségi jegyző.

(Aláírva a küldöttség összes tagjai által.)

14726. sz.

Figyelemztetés

a levelező közönség számára.

A zombori m. k. postahivatalnál gyakran fordult
elő azon eset, hogy egyes levelek a hiányos címezés
folytán, csak elkésve lettek címzetteknek kézbesítve, a
mennyiben címzettnek lakását előbb a városi kapitányi
hivatalnál kellett kitudni.

A levelező közönség ez okból saját érdekében föl-
hivatik, hogy leveleit jövőben, az utca nevének és ház
számának avagy város résznek megnevezésével, úgy
címeztesse, miszerint azok a leadó hivatal által, minden
fennakadás és késedelem nélkül kézbesíthetők legyenek.
Kelt Temesvárott 1879. évi dec. hó 4-én.

M. k. postaigazgatóság.

Marinovich s. k.

Pattantyúk.

(Gyűjti: Mane-Tekel-Phares.)

„Hová rohansz Miska?”

„Sehová!”

„Hát akkor mit szaladsz úgy, mintha egy regi-
ment muszka kergetne?”

„Tudod barátom, csak a világot bolondítom. A ki
lát, azt hiszi, hogy ki tudja milyen roppant sok dol-
gom van.”

*

A budapest-zimonyi vasútnak Szabadka felé le-
endő kiépítése érdekében fennjárt küldöttség nemesak
tetemes anyagi áldozat megajánlásával, hanem ami en-
nél is több, — *vérrel* is iparkodott ezen irányt meg-
szerezni. Egyik szabadkai deputatus ugyanis a minis-
ter-elnöki palota lépcsőin legurulván, fejét zúzta be, s
valóságos vérével áztatta a földet. — Bizony rossz omen.

*

A hazatért küldöttség egyik tagját kérdezi szom-
szédja, ki a deputatióból itthon rekedt:

„Nos mit mondott a ministerelnök úr?”

Mire a kérdezett így válaszolt:

„Bizony sok szépet el mondott az beszédjében,
— mert hát ugyancsak tud szónokolni; én azonban
szó szerint el nem mondhatom, de annyit tudok, hogy
beszédjének *magva* röviden ez volt: *hallottam; majd
meglátom; most pedig mehetnek haza.*”

Különféle.

A Zombor sz. kir. városában december hó 20-án
tartott városi közgyűlésen a kijelölő választmányba
beválasztottak: Barthal József, Kovátsfy Alajos és
Bikár Simon urak.

A gazdasági egylet társas vacsorája. A gazdasági
egyletnek f. hó 18-ikán rendezett társas vacsorája a si-
kerültek közé tartozik. Mintegy nyolevanan vettek
abban részt, köztük nők is. A felköszöntők hosszú so-
rát Csupor Gyula ügyvéd nyitotta meg, ki Gromon
Dezső ő méltóságát, mint a gazdasági egylet elnökét
élteté. Jankovich Aurel Vojnich Jakabot, Vojnich Ja-
kab Nityin palánkai járásbíró, Gromon Dezső ő méltósága a gazdasszouyokat, Berényi Lajos Vukicse-
vics Péter polgármestert, Rácz György Szemző Ist-
vánt, Schmausz Endre Vojnich Dávidot köszönté fel,
végre Dr. Wolf Kálmán Zombor városa, mint házi úr
részéről üdvözlé a gazdasági egylet vidéki tagjait és
kivánta hogy mennél gyakrabban jelenjenek meg e vá-
rosban. 11 órakor a vendégek szétoszlottak.

A zombori caszinó-egyleti dalárda dalestélyének
müsora 1879. évi december hó 31-én (Szilveszter este-
jén) a „Vadászkürt” szállóház nagytermében. 1.) 3. ma-
gyar népdalfűzér. Férfikarra alkalmazta Bieber Gyula.
2.) Schubert befejezetlen h-moll szinfoniájának 1. tétel.
Harmoniumon és zongorán játszák Marschall György
és Bieber Gyula urak. 3.) Hymnus az éjhez. Beetho-
ventól. Előadja a dalárda. 4.) „Érted ég, ver szívem.”

(„Sempre più t'amo“) Kettősdal Carafától. Éneklik Tarczay Jozefin és Thim Flóra kisasszonyok. 5.) Adagio egy vonó négyesből. Beethoven 18. művének 1. száma. Harmoniumon és zongorán játszzák Marschall György és Bieber Gyula urak. 6.) a) „Hull a zápor“ b) „Virágos kenderem“ Zimay és c) „Mint a legjobb tapló“ Doppler átiratában. Előadja a dalárda. Tarczay Jozefin és Thim Flóra kisasszonyok, valamint Marschall György úr szivességből működnek közre. A szüneteket Herczenberger Sándor zenekara tölti be. Kezdeté nyolcadfél órakor. Az előadást táncmulatság követi. Belépő jegy ára 80 krajcár, s Falczioné Gusztáv úr kereskedésében előre is váltható.

A zombori ifjuság 1880. január hó 10-én a „vadászkürt“ szálloda termeiben a Zomborban felállítandó kisedővő javára zártkörű táncvigalmat rendez, — melyre a meghívók legközelebb szétfognak küldetni. Beléptidij személyenként 1 frt 50 kr. Családjegy 4 frt. Jegyek előre válthatók: Falczione Gusztáv úr kereskedésében, s a vigalom napján estve a pénztárnál. — Felülfizetések a jótékonyceél iránti tekintetből köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

Halalozás. Özv. ó-morovicai Szalmásy Miksáné szül. paicséri Szutsits Julia asszony hosszas gyengél-

kedő betegeskedés után élte 80-ik évében Ó-Morovicán meghalt. Béke hamvai fölött.

Halalozás. Willisch József pintérmestert, midőn Doroszlóról Zomborba utazott, útközben szélhűtés érte, minek következtében meghalt. Béke hamvai fölött!

A korcsolyázás áldozatai. Verbászson, mint értesülünk, 5 egyén korcsolyázás közben a csatorna vizében lelte halálát.

Szegedi Kalauz 1880 cím alatt. Farkas Antal tanár XXX. §-ba elősorolja a királyi biztosság és országgyűlési képviselő személyzetét, ismerteti Szeged közigazgatását, a törvényszék, kir. közjegyzőség, az ügyvédi kamara, m. k. pénzügyi igazgatóság, adófelügyelőség, királyi folyammérnöki hivatal, államépítészeti kivatal, földadó kataszter, posta hivatal — távirda hivatal, az egyházi és katonai hatóságok és számos más intézetek és egyletek személyzetét úgy hogy ez idegen kezébe véve a Kalauzt tökéletes tájékozást szerezhet magának. A füzetnek ára 50 kr.

Táborszky és Parsch budapesti zeneműkereskedésében megjelent: „Par Simpatbie, Polka pour le Piano, composée par Philippe, Fahrbach junior“. Ára?

Felelős szerkesztő: RADICS GYÖRGY.

Laptulajdonos s kiadó: Bittermann Nándor.

H I R D E T É S E K.

Steirischer Kräutersaft

für Brustleidende.
Steierországi növény-nedv

mellbetegek számára.

!! Óvás az utánzások ellen !!

Több mint 30 év óta mint az egyedüli és a legkitünőbb gyógyszer ismeretes a gégefő és a légzőszervek valamennyi betegségei ellen, mint: köhögés, nátház, rekedtség, torok és mellfájás stb. ellen.

A steierországi növény-nedv palaczkjaiba ezen szavak: „Apotheke zum Hirschen in Graz“ valamint „J. P.“ jegy van benyomva, azonfelül még az árujegyen a készítő névaláírása: J. Purgleitner, Apotheker hér színben van nyomva.

Mindenkit óvunk a számos utánzások és hamisításoktól, s kérjük a t. cz. vásárlókat, egyedül csak azon palaczkokat vállalni el valódiak gyanánt, melyek a fentebb ismertető jeleket viselik. 12—2.

Ára palaczkonkint 88 krajcár o. é.

Főszállítási raktár Magyarország részére Budapest: Török József gyógyszerész urnal király-utca 7. szám. Kapható Zomborban Popits István, Falczioné Gusztáv és Weidinger Zs. és S. urak kereskedéseiben.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik,
miszerint az alulirotnál egy
legujabb szerkezetű

mák-őrölő-gép

van, melyen mindenkor leggyorsabban és legjutányosabb

áron mákot őrltetni lehet.

Joánovits Száva

2—2.

fűszerész a „Ceitaonica“ házában.

EL
jul.—sep
fél évre
A lap
lető kü
készítő-
tulajdon-
Kézirat

Egyes szám ár

Bács-Bodrog megye

bizotts. ta

A

mag

és érv

mely Budap

jára a szok

és ez úton

érdekében

szám alatt

velem, misz

tas hatóság

más személy

névjegykül

leteket nem

sebben látja

hető összeg

Felhivta eg

megye köz

ilyetén meg

részéről is

Miután

küldeni szo

korlat igen

jában véve

tartalom né

üdvözetkn

felesleges g

minden eset

ennél fogva

vözeteknek

midőn maga

évi üdvözet

másoktól se

nel felkérem

részéről is a

árvaház tő